

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

BON-0702-4-2-EK/10

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 9.04.2010

nr. 1902 podpis

Warszawa, dnia 7.04.2010 r.

SECRETARIAT
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn. 08.04.10, zat.
nr. 2463 podpis

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu RP

Przeznaczony Pani Marszałku,

Odpowiadając na przesłane przez Pana Marszałka przy piśmie z dnia 18 marca 2010 r., znak: BPS/DSK-043-2526/10, oświadczenie złożone przez Panią Senator Janinę Fetlińską podczas 50 posiedzenia Senatu RP w dniu 12 marca 2010 r. r. w sprawie zmian ustawodawczych mających na celu zbudowanie kompleksowego systemu wspierania osób niepełnosprawnych w połączeniu z systemem wspierania rodziców w funkcjach opiekuńczych oraz godnym, zróżnicowanym zabezpieczeniem socjalnym proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień:

Odnosząc się do postulatu uznania domowej opieki nad osobą niezdolną do samodzielnej egzystencji za pracę, która ma wymierną wartość i jako taka powinna być doceniona finansowo uprzejmie informuję, że rodzic dziecka legitymującego się odpowiednim orzeczeniem potwierdzającym niepełnosprawność (lub inna osoba zobowiązana zgodnie z przepisami Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego do alimentacji na rzecz osoby niepełnosprawnej) w sytuacji gdy niepodejmuje zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem może ubiegać się o świadczenie pielęgnacyjne w wysokości 520 zł miesięcznie. Za osobę otrzymującą świadczenie pielęgnacyjne opłacana jest z budżetu państwa składka na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i zdrowotne.

Istotą świadczenia pielęgnacyjnego jest więc częściowe zrekompensowanie osobie opiekującej się niepełnosprawnym członkiem rodziny faktu rezygnacji z aktywności zawodowej.

Należy podkreślić, że istotą świadczenia pielęgnacyjnego jest częściowe zrekompensovanie osobie opiekującej się niepełnosprawnym członkiem rodziny utraty dochodu w związku z rezygnacją z aktywności zawodowej, a nie zastąpienie wynagrodzenia. Z istoty rzeczy każde świadczenie społeczne, a więc tak samo świadczenie pielęgnacyjne, jak i renta lub emerytura, służy tylko częściowemu zrekompensovaniu utraty wynagrodzenia, a nie ma na celu w pełni wynagrodzenie to zastąpić. Stąd wysokość świadczenia społecznego zastępującego utracone wynagrodzenie nigdy nie może być na tym samym poziomie co wynagrodzenie. W przypadku świadczeń społecznych finansowanych z budżetu państwa, a nie w trybie składek ubezpieczeniowych, wysokość takiego świadczenia jest bezpośrednio związana z sytuacją budżetu państwa. Dlatego też, aktualna wysokość świadczenia pielęgnacyjnego (520 zł – kwota do której w ostatnim czasie – od 1 listopada 2009 r. – podwyższono wysokość tego świadczenia) odzwierciedla możliwości budżetu państwa w tym zakresie.

Należy również wskazać, że w związku z rozszerzeniem zakresu osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego, co jest wynikiem orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 lipca 2008 r. (sygn. akt P 27/07) i z dnia 22 lipca 2008 r. (sygn. akt P 41/07) oraz uchylecia od 1 stycznia 2010 r. kryterium dochodowego, wydatki budżetu państwa na świadczenia pielęgnacyjne systematycznie rosną. Sytuacja ta ogranicza możliwość dalszego zwiększenia wysokości świadczenia pielęgnacyjnego.

Tym niemniej, mając świadomość, że aktualna wielkość wsparcia materialnego dla rodzin, w tym rodzin z osobami niepełnosprawnymi jest niewystarczająca, planuje się, że - jeśli tylko sytuacja finansowa państwa na to pozwoli – kierunkiem dalszych działań służących zwiększeniu wsparcia materialnego dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi będzie podwyższanie wysokości świadczeń rodzinnych adresowanych do tych rodzin, w tym wysokości świadczenia pielęgnacyjnego.

Jednocześnie pragnę wyjaśnić, że osoby niepełnosprawne oraz rodzice, którzy rezygnują z aktywności zawodowej by móc opiekować się nimi, mogą, podobnie jak inne osoby znajdujące się w trudnej sytuacji, zostać objęte pomocą ze świadczeń z pomocy społecznej, przewidzianych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr.175, poz. 1362 z późn. zm.). Świadczenia pieniężne przysługują osobom lub rodzinom, których dochód nie przekracza odpowiedniego kryterium dochodowego - dla osoby samotnie gospodarującej - w wysokości nieprzekraczającej 477 zł, dla osoby w rodzinie - w wysokości nieprzekraczającej 351 zł. W przypadku rodzin, o których mowa mogą to być zasiłek celowy i okresowy. Ponadto, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, osobie albo rodzinie

o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny, który nie podlega zwrotowi, lub zasiłek celowy, pod warunkiem zwrotu części lub całości kwoty zasiłku. Znowelizowana ustawa o pomocy społecznej, która weszła w życie z dniem 31 marca br., do katalogu przychodów, które nie podlegają wliczeniu do dochodu ustalanego do celów pomocy społecznej dodaje zasiłki celowe oraz pomoc materialną mającą charakter socjalny albo motywacyjny przyznawaną na podstawie przepisów o systemie oświaty. Ponadto jeżeli osoba lub rodzina pozbawiona jest schronienia, posiłku, czy też niezbędnego ubrania, gmina ma obowiązek zapewnić schronienie oraz dostarczyć niezbędne ubranie i obuwie, dostosowane do indywidualnych właściwości osoby oraz do pory roku.

Jednym z elementów wzmacniania osób niepełnosprawnych i ich rodzin w środowisku naturalnym jest, zgodnie z art. 42 ustawy o pomocy społecznej, opłacanie przez gminę składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osobę, która rezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem. Naliczana jest ona od kwoty kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, jeżeli dochód na osobę w rodzinie osoby opiekującej się nie przekracza 150 % kwoty kryterium dochodowego na osobę w rodzinie i osoba opiekująca się nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu z innych tytułów lub nie otrzymuje emerytury albo renty. Dotyczy to również osób, które w związku z koniecznością sprawowania opieki pozostają na bezpłatnym urlopie. Składka na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w wysokości określonej przepisami o systemie ubezpieczeń społecznych jest opłacana przez okres sprawowania opieki. Składka ta nie przysługuje osobie, która w dniu złożenia wniosku o przyznanie świadczenia: ukończyła 50 lat i nie posiada okresu ubezpieczenia (składkowego i nieskładkowego) wynoszącego co najmniej 10 lat lub posiada okres ubezpieczenia (składkowy i nieskładkowy) wynoszący 20 lat w przypadku kobiet i 25 lat w przypadku mężczyzn.

Inną formą pomocy rodzinom opiekującym się niepełnosprawnym dzieckiem jest świadczenie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Specjalistyczne usługi opiekuńcze, to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym np. pielęgniarki, rehabilitantów, psychologów i pedagogów. Rodzaje specjalistycznych usług opiekuńczych, warunki i tryb ich ustalania, a także

kwifikacje osób je świadczących określone są w rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych z dnia 22 września 2005 r. (Dz. U. Nr 189, poz. 1598 z późn. zm.). Do specjalistycznych usług opiekuńczych zaliczono: pielęgnację wspierającą proces leczenia, rehabilitację fizyczną i usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu zgodnie z zaleceniami lekarskimi lub zaleceniami specjalisty z zakresu rehabilitacji ruchowej lub fizjoterapii.

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być świadczone także w ośrodkach wsparcia. Ośrodek wsparcia jest dzienną formą pomocy instytucjonalnej, w ramach której świadczone są różne usługi dostosowane do specyficznych potrzeb osób korzystających z tej formy pomocy, w tym usługi żywieniowe. Przy ośrodkach wsparcia mogą być prowadzone miejsca całodobowe okresowego pobytu. Ośrodkami wsparcia, kierującymi swoją ofertę także do osób niepełnosprawnych, ale z zaburzeniami psychicznymi są m.in. środowiskowe domy samopomocy, domy pomocy, kluby samopomocy. Tworzenie i finansowanie takich jednostek jest zadaniem z zakresu administracji rządowej zleconej do realizacji gminie lub powiatowi.

Dodatkowym wsparciem dla dzieci lub osób dorosłych znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej jest pomoc realizowana w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, który został wprowadzony ustawą z dnia 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (Dz. U. Nr 267 poz. 2259 z późn. zm), która weszła w życie z dniem 31 grudnia 2005 r. Program realizowany był w okresie od 2006 do 2009 roku. Został jednak przedłużony na kolejne 4 lata.

W ramach Programu pomocą w zakresie dożywiania objęte są: dzieci do 7 roku życia, uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej, a także osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji z różnych powodów (np. ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, zdarzenia losowego, sytuacji kryzysowej), w szczególności osoby samotne, w podeszłym wieku, chore lub niepełnosprawne - w oparciu o przyjęte w ustawie kryteria dochodowe - do 150 % kryterium dochodowego określonego w art. 8 ust.1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej, czyli dla osoby samotnie gospodarującej – 715,50 zł, na osobę w rodzinie- 526,50 zł. Dodatkowo od 2009 roku (art. 6a ustawy) 10 % liczby dzieci dożywianych w gminie może być objętych pomocą w formie posiłku w szkole lub przedszkolu bez przeprowadzania wywiadu i wydawania decyzji administracyjnych. Od 2010 roku liczba ta wzrośnie dwukrotnie, o ile

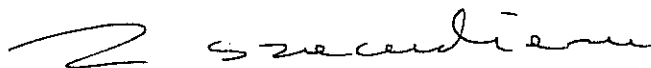
Sejm RP przyjmie taką zmianę do w/w ustawy. W ramach realizacji programu przewidziane są następujące formy pomocy: posiłek, ze szczególnym uwzględnieniem posiłku gorącego, zasiłek celowy na zakup posiłku lub zakup żywności, świadczenie rzeczowe w postaci produktów żywnościowych. W ramach programu organizowany jest również dowóz posiłków.

Wspomnieć należy również o świadczeniu jakim jest renta socjalna. Przepisy dotyczące zasad jej wypłaty określa ustawa z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz.U. Nr 135, poz. 1268), która weszła w życie dnia 1 października 2003 r. Świadczenie to przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed ukończeniem 18. roku życia, w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej - przed ukończeniem 25 roku życia albo w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej. Tak określone przesłanki nabycia prawa do renty socjalnej oznaczają, że renta przeznaczona jest dla osób, które z powodu wcześniej powstałej niezdolności do pracy nie miały możliwości podjęcia pracy zawodowej i nabycia własnych uprawnień do renty z tytułu niezdolności do pracy, a często nawet zdobycia jakichkolwiek kwalifikacji zawodowych. Świadczenie to jest wyrazem szczególnej troski państwa o takie osoby. Zgodnie z art. 5 w/w ustawy ustalenia całkowitej niezdolności do pracy dokonuje lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 162, poz. 1118 z późn. zm.). Posiadanie orzeczenia o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności nie jest równoznaczne z orzeczeniem o całkowitej niezdolności do pracy. Dlatego też ubiegając się o rentę socjalną zainteresowane osoby muszą stawić się przed Komisją ZUS.

Jednocześnie informuję, że projekt założeń do nowej ustawy o pomocy społecznej przewiduje zmianę w systemie świadczeń, które mają polegać między innymi na wprowadzeniu nowego modelu gminnego wsparcia z wyraźnym oddzieleniem funkcji administracyjnych od pracy socjalnej. Zmiany te powinny doprowadzić do poprawy sytuacji osób sprawujących opiekę nad osobami niepełnosprawnymi, objętych wsparciem pomocy społecznej. Nowe rozwiązania będą gwarantowały adekwatną do potrzeb i bardziej skuteczną pomoc skierowaną do dzieci niepełnosprawnych i ich rodziców.

Pragnę zaakcentować także, że zakończono prace Zespołu ds. przygotowania ustawy o ubezpieczeniu pielęgnacyjnym nad opracowaniem Zielonej Księgi - dokumentu przedstawiającego stan opieki długoterminowej w Polsce. Zielona Księga, zawiera wnioski,

jak i rekomendacje dla Rządu. Wskazuje na różne rodzaje rozwiązań trudnych sytuacji osób, jak i możliwości ich wsparcia. Na jej podstawie zostanie opracowana ustawa pielęgnacyjna. Wyrażam nadzieję, że w przyszłości doprowadzi ona do stworzenia prawidłowo i sprawnie działającego systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodziców - opiekunów, którzy zrezygnowali z pracy zarobkowej, by opiekować się swoimi niepełnosprawnymi dziećmi.

MINISTER
z up.

Jarosław Duda
SEKRETARZ STANU